# and it

کمیسیون قالی و صنایع دستی اتاق بازر گانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

| سال اول | شماره ي هفت | ارديبهشت ١٣٩٢ | ٨ صفحه | 8 Pages | اسال اول ا

سود صادرات قالی باید به بافنده هم برسد

گفتوگوبا «محمد عابدی نژاد» مدیر کل صنعت، معدن و تجارت استان کرمان

▮ صفحه ۴

گزارش 🕅

راهیابی به بازارهای جهانی با استفاده از تجربهی پیشکسوتان و همکاری نسل جوان

گزارش 🦻

باید فرایند تولید، تامین مواد اولیه و بازار فرش دستباف اصلاح شود

|یادداشت | ∀

ضرورت حمایت برنامهریزیشده و آگاهانه از صنایع دستی







سيدمحمدابراهيم علوى

سردبیر، عضو هیات نمایندگان

#### سخن سردبير

## کسی که فرش میبافد جایگاهش حصیر نشینی نیست

فعالان اقتصادی صنعت فرش و دستگاههای حاکمیتی مى توانند با عزم جدى وضعيت صنعت قالى، گليم و صنايع دستی کشور (استانها) را بهبود بخشند و با وجود آثار پیاپی تحریمهای غرب همچنان نام قالی و دستبافهای زیبا، این هنر صیل ایرانی در بازارهای جهانی را سربلند نمایند و این محتاج داشتن نقشهی راه اصولی و علمی حمایت از تامین مواد اولیهی مرغوب، بافندگان، بازاریابی و بازرگانی داخلی و خارجی قالی، گلیم و صنایع دستی ایران اسلامی است.

درک موقیعت خطیر کنونی اقتصاد کشور در بخشهای کشاورزی، صنعتی، معدنی و خدمات با ارزیابی و تحلیل مقایسهی جايگاه ساير كشورها (اين كه مثلاً ٣٠ سال قبل صنعت قالي و هنرهای دستی هند، افغانستان، چین، ترکیه و غیره چه بوده و اکنون در چه سطحی هستند) بایستی در مطالعه و تدوین این نقشه راه مورد توجه دستگاههای حکومتی مسئول فرش و صنایع دستی واقع گردد.

حمایت جدی به صورت اختصاص یارانهی بافت قالی، گلیم و صنایع دستی در قالب بیمهی تامین اجتماعی و خرید تضمینی به قیمت مناسب و عادلانه قالی از بافندگان (در قالب تشکلهای

بخش خصوصی و تعاونی) و تبلیغ فرش و صنایع دستی ایران در . سطح گسترده در صحنهی داخلی و بینالمللی از دیگر مواردی است که میتوان در کاهش بیکاری بهویژه در زنان روستایی و ارزآوری و افزایش درآمد آنان موثر باشد. به راستی چه ضرورتی دارد در شرایط تورم بیش از ۳۰ درصد، یارانهی نقدی بیاثر پرداخت گردد.

در سالهای اخیر معیشت گروههای کمدرآمد جامعه با چالشهای زیادی مواجه شده و لذا کنار گذاشتن برنامهای روشهای اعانهای (کمیتهامدادی) که میتواند زمینهساز افزایش اشتغال و کسب درآمد مبتنی بر کار و تلاش خصوصاً برای اقشار كمدرآمد باشد، واجب است.

ثبات در مدیریت متولی فرش دستباف انشاءالله یکی از اهداف برنامههای جدی دولت جدید و وزیر جدید وزارت صنعت و معدن و تجارت باید باشد؛ طی سالهای گذشته تغییرات مدیریتی متولی فرش دستباف باتوجه به مصالح و تصمیمات دولتمردان وقت با سلایق مختلف و غیرتخصصی ضررهای سنگینی را به پیکر گسترده و موثر هنر صنعت فرش و صنایع دستی زده است.

و معاون توسعه و سرمایه گذاری اتاق طرح الحاق مركز ملى فرش ايران به جهاد كشاورزي طرح

غیر کارشناسی است و باید تجدید نظر گردد. بخش اساسی زنجیرهی تامین مواد اولیه، آموزش، تولید و عرضهی فرش دستباف و سایر صنایع دستی هنر ایرانی، عبارت از کیفیت، تجارت، بازاریابی و تبلیغات و حضور پررنگ فرش دستباف و صنایع دستی در نمایشگاه های داخلی و خارجی است که اساساً در فرآیند بازاریابی و تجارت قرار دارد؛ چرا که هنوز فرش دستباف از پایدارترین اقلام اقتصادی در میان ۱۰ قلم عمده صادرات غيرنفتي كشور محسوب مي شود. بايد توجه کرد افزایش صادرات است که میزان تولید را بیشتر خواهد کرد؛ تولیدی که متکی به سفارشپذیری و سلیقهیابی فرش دستباف با حفظ اصالت طرح و هنر ایرانی باشد. تاکید مینمایم توجه به برنامهها و عملکرد ۳۰-۲۰ ساله گذشتهی کشورهای هند، ترکیه، افغانستان، پاکستان، چین ، تاجیکستان در ارتباط با فرش دستباف و صنایع دستی میتواند بهترین چراغ راهنما باشد. بهراستی چرا فرشبافان، حصیرنشین هستند؟!

در شمارهی آینده، چالشهای صنعت فرش و صنایع دستی را به بررسی خواهیم گذاشت.

گنحسنه گنحسنه

## فرش مشاهب

🔳 لادن افضلي ا کارشناس فرش

فرش مشاهیر یکی از زیباترین و ماندگارترین فرشهای جهان است که با ۱۰۹ تن از پادشاهان ایران، ۵۴ تن از مشاهیر جهان و ۱۶ تصویر از حجاریهای مربوط به دورهی ساسانی و هخامنشی

مساحت این فرش ۳۰ متر مربع است و در تاریخ ۱۲۹۹ خورشیدی توسط حسنخان شاهرخی، طراحی و به دست استاد على كرماني بافته شده است

رنگرزی این فرش توسط رنگرزان ماهری انجام شده است؛ زیرا رنگها بسیار باشکوه جلوه مینمایند و با کمی تامل در چگونگی رنگرزی زیورآلات، تاج و پوشاک و توزیع رنگهای گوناگون در سطح فرش، متوجه زیبایی و هنرنمایی رنگرزان میشویم؛ و این موضوع یکی از مهمترین و بارزترین سند موجود، جهت اثبات اوج گیری و اعتلای هنر رنگرزی در کرمان است.

به دلیل این که شخصیتهای این فرش، پادشاهان و مشاهیر هستند؛ پس طراحی لباس آنها باید بسیار باشکوه باشد و رنگرزی طرحها هم باید با موضوع، همخوانی داشته باشد؛ که همهی این موارد در رنگرزی این فرش رعایت شده است.

حاشیهی این فرش، اقتباس از کتاب «عجم» تالیف فرصتالدوله شیرازی است و همچنین در متن فرش هم از نمونههایی از این کتاب سود برده شده و نام افراد هم در کنار آن قید شده است.

در قسمت تحتانی متن فرش هم عکسی از شاه قاجار احمدشاه نقش بسته؛ بنابراین به نظر میرسد این فرش در زمان احمدشاه قاجار بافته شده است

متن فرش به دو دسته تقسیم شده است؛ در متن وسط که به صورت بیضی است، بعضی از مشاهیر طراحی شدهاند، اما در فضای وسط فرش کمتر جنبهای از تاج و تخت سلطنتی دیده میشود و طراح، فضای حاکم بر وسط فرش را شاعرانه و با نقوش گیاهی

طراحی کرده و پوشش داده است.

در متن اطراف بیضی هم نقوش سلاطین و شاهان را مشاهده می کنیم که کاملا فضای سلطنتی است و این موضوع از نحوهی نشستن، طراحی لباس، تاجهای سلطنتی که بر سر دارند، و سایر موارد كاملا مشخص است.

در قسمت فوقانی فرش هم نشان ملی آن زمان طراحی شده و در قسمت تحتانی نیز همانطور که گفته شد، تصویر احمدشاه

> این فرش همچنین دارای سه حاشیه است که در حاشیهی اول نقوش گیاهی، حاشیهی وسط (بزرگ) نقوش روایتی و حاشیهی سوم (کوچک) نام سلاطین نقش بسته است. در حاشیهی بزرگ تقارن وجود ندارد و نقشه کاملا روایتی است.

> در طراحی این فرش، پرسپکتیو کاملا رعایت شده و طراحی اندامها و فیگورها با مهارت تمام صورت گرفته است. نحوهی قرارگیری پیکرهها و نگاه آنها به سمت وسط فرش و یک نقطهی واحد، و طراحی اندامها در جهات مختلف به گونهای است که گویی پیکرهها با یکدیگر در برخی نقاط فرش در حال گفتوگو هستند؛ و این موضوع فضایی کاملا صمیمی را بر طرح حاكم ساخته است.

> در طراحی قسمت بالای فرش، از ستونهای دورهی هخامنشی استفاده شده

است، ضمن این که تختهای پادشاهی هم طراحی شده که گویا بر اسب است. پادشاهان بزرگتر و مسنتر در آن قسمت بر تخت نشستهاند. در حاشیهی فرش هم همان گونه که ذکر شد، برخی از حجاریهای هخامنشی و ساسانی را شاهد هستیم که عناوین اصلی آنها عبارت است از:

> - پیروزی شاپور یکم بر والرین: مربوط به دورهی ساسانی، نیمهی دوم سدهی سوم میلادی و نیشابور است.

- حملهی شیر به گاو: تخت جمشید، دورهی هخامنشی، یکی از معروف ترین نقشهای تخت جمشید است.

- اردشیر بابکان در حال گرفتن حلقهی شاهی از اهورامزدا: الگوی اصلی این طرح، تصویری است که فرصتالدولهی شیرازی از رستم کشیده است.

- مهار شیر توسط قهرمان پارسی: دورهی ساسانی، کاخ تچر، تخت جمشید، این نقش کاملا نقشی نمادین است.

- موجود بالدار: هخامنشی، پاسار گاد، در این جا موجودی چهاربال مشاهده می شود که در نقش اصلی و در پاسارگاد، تاجی بر سر دارد که مصری است، ولی در فرش تاج طراحی نشده است.

- گاو بالدار با سر انسان: خورس آباد، دورهی سارگون دوم، این نقش برگرفته از دروازههای کاخهای آشوری است.

- نبرد پهلوان با گريفين: هخامنشي، تخت جمشید، کاخ صد ستون، پادشاهی را نشان میدهد که در حال نبرد با حیوان ترکیبی از شیر و عقاب است.

- بهرام یکم در حال گرفتن حلقهی شاهی از اهورا مزدا: ساسانی، بیشابور، تصویری از شاه و اطرافیانش که در سه ردیف بر سنگ حجاری شدهاند.

- پیروزی شاپور یکم: ساسانی، دارابگرد فارس، این تصویر پیروزی شاپور یکم ساسانی بر رومیان را نشان میدهد که سوار

- اسامی یادشاهان: کیومرث، سیامک، هوشنگ، طهمورث، جمشید جم، فریدون، ضحاک، افراسیاب، گرشاسپ، کیقباد، کیکاووس، کیخسرو، سیروس، لهراسب، اسکندر کبیر، فریاپاتیوس و غیره تا زمان ژرژواشنگتن و ناپلئون.

لازم به ذکر است؛ محل نگهداری این فرش نیز در یک مجموعهی شخصی در انگلستان است.









گــزارش

#### در اولین نشست کمیسیون قالی و صنایع دستی مطرح شد

# راهیابی به بازارهای جهانی بااستفاده از تجربهی پیشکسوتان و همکاری نسل جوان

اولین نشست کمیسیون قالی و صنایع دستی در سال جاری با حضور سیدمحمد ابراهیم علوی معاون توسعه و سرمایه گذاری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان، فخری الله توکلی رییس کمیسیون و اعضای این کمیسیون، در محل اتاق بازرگانی کرمان برگزار شد.

معاون توسعه و سرمایه گذاری اتاق بازرگانی در این نشست با اشاره به نحوه ی شکل گیری اتاق های بازرگانی و کمیسیون های زیرمجموعهی آن، اظهار امیدواری کرد: کمیسیون قالی و صنایع دستی کرمان در سال جاری با حضور نیروهای فعال، علاقهمند و کار آفرین در کمیسیون، شاهد احیا و توسعه و رونق صنعت قالی و صنایع دستی استان باشد.

علوی با بیان این که امسال هیات رییسهی اتاق، کمیسیون ها را موظف کرده است تا برنامههای سال جاری و اولویتها را اعلام کنند؛ اظهار داشت: بر اساس دستور جلسهی کمیسیون، تهیهی کتاب راهنمای فرش و صنایع دستی و تشویق به حضور فعالان در نمایشگاههای داخلی و خارجی، از دیگر برنامههای کمیسیون قالی و صنایع دستی در سال جاری

#### پیشکسوتان، چراغ راه فعالیتهای مختلف

وی همچنین پیشکسوتان را چراغ راه فعالیتهای مختلف خواند و تجلیل از پیشکسوتان فرش و صنایع دستی را از دیگر برنامههای كميسيون برشمرد.

علوی کرمان را دارای پتانسیلها و قابلیتهای فراوان در بخشهای مختلف دانست و تاکید کرد: یکی از اقداماتی که باید در دستور کار کمیسیون قرار گیرد، برنامهریزی برای سال جاری و سال آینده با در نظر گرفتن فرصتها، قوتها، تهدیدها و ضعفهاست.

وی برگزاری جشنوارهی گلیم و قالی را در شهرستانهای راور و سیرجان از دیگر برنامههای کمیسیون قالی و صنایع دستی در سال جاری برشمرد.

#### تدوین کتاب راهنمای فرش و صنایع دستی

مهویی سب رست کرس رست یا کی ربیس کمیسیون قالی و صنایع دستی اتاق بازر گانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان نیز در این نشست با اشاره به بررسی عملکرد خبرنامهی قالی و صنایع دستی به عنوان یکی از مواردی که در دستور جلسهی کمیسیون عنوان شده است؛ گفت: خبرنامهی قالی و صنایع دستی، تاکنون با درج اخبار، مقالات، مصاحبه با فعالان اقتصادی در زمینهی قالي و صنايع دستي و معرفي هنرمندان رشتههاي مختلف صنايع دستي، سعی کرده است تا در حد توان در جهت احیای قالی و صنایع دستی

فخرى اللهتوكلي افزود: در سال جاري نيز درصدد هستيم با بررسي نقاط قوت و ضعف، این خبرنامه به رسالت خود در زمینهی احیای قالی و صنایع دستی بهتر عمل کند.

وى ادامه داد: همچنين از اين پس يک صفحه از خبرنامه به مقالهي لاتین اختصاص می یابد و برای ارتباط بیش تر با کشورهای هدف، به سفارتخانهها ارسال مىشود.

الله توكلي از اعضاي كميسيون نيز خواست تا جهت افزايش و ارتقاي

بعد محتوایی خبرنامه، مقالات و مطالب تخصصی خود را جهت درج در خبرنامه به دبیرخانهی کمیسیون تحویل دهند.

وی همچنین از راهاندازی کتابخانهی تخصصی قالی و صنایع دستی در محل دفتر تشکلهای اتاق بازرگانی کرمان واقع در خیابان استقلال خبر داد.

الله توکلی به تدوین کتاب راهنمای فرش و صنایع دستی نیز اشاره و خاطرنشان کرد: با تدوین این کتاب بر آن هستیم تا با جمعآوری تجربیات پیشکسوتان و همچنین بررسی ذائقه ی نسل جوان، کارها را به صورت علمیتر پیش ببریم

وی افزود: این کتاب پس از چاپ، به حوزههای مختلف در کشور از جمله سفارتخانهها ارسال مي شود تا به همه اعلام كنيم كه قالي كرمان هنوز زنده است.

با همکاری بسیار خوب نسل جوان، طراحیها و نوآوریهای خوبی در زمینه ی قالی و پته انجام شد که سفارشهای خوبی هم در این خصوص گرفتیم. امسال هم تلاش خواهیم کرد تا با استفاده از تجربیات پیشکسوتان و همکاری نسل جوان، بازارهای هدف در سطح جهان را شناسایی و به این بازارها راه پیدا کنیم.

تهيهى كتاب راهنماى فعالان فرش وصنايع دستى و تشویق به حضور فعالان در نمایشگاه های داخلی و خارجی از دیگر برنامههای کمیسیون قالی و صنایع دستی در سال جاری خواهد بود.

الله تو كلى همچنين گفت: در دو سال گذشته با همكاري بسيار خوب نسل جوان، طراحیها و نوآوریهای خوبی در زمینهی قالی و پته انجام شد که سفارشهای خوبی هم در این خصوص گرفتیم.

شناسایی و ورود به بازارهای جهانی وی افزود: امسال هم تلاش خواهیم کرد تا با استفاده از تجربیات پیشکسوتان و همکاری نسل جوان، بازارهای هدف در سطح جهان را شناسایی و به این بازارها راه پیدا کنیم.

الله توکلی از بازار چین به عنوان یکی از بازارهای خوب برای عرضهی قالی کرمان نام برد و تاکید کرد: نسل جوان باید برای ورود به این بازار تلاش كند.

وی همچنین به ایجاد نمایشگاه فرش، صنایع دستی و دستاوردهای بانوان در سال جاری اشاره و خاطرنشان کرد: این جشنواره، پس از بررسی کامل علمی و کارشناسی توسط تشکل توسعهی کاربردی علوم و فنون مخترعان و مبتکران استان کرمان (ودا) و با همکاری کمیسیون قالی و

صنایع دستی اتاق بازرگانی کرمان برگزار خواهد شد.

الله توكلي از عنوان كردن قالي «كمان شيب» كرمان به عنوان قالي بی گره انتقاد و خاطرنشان کرد: در استان کرمان دو سبک قالی بافی با عناوین «کمانشیب» و «کمانبالا» وجود دارد و عنوان این مطلب که قالی «کمانشیب» کرمان قالی بی گره است، کار نادرستی است.

وی همچنین بر فعالیت بیشتر کمیتههای تخصصی کمیسیون قالی و صنایع دستی تاکید کرد.

الله توكلي اظهار اميدواري كرد: با حفظ اصالت هنر قالي و صنايع دستی کرمان، با نوآوری و عوض کردن کاربرد این گونه محصولات تلاش كنيم قالى كرمان و ساير صنايع دستى اين استان به نقطهى مطلوب

#### تاکید بر سازماندهی جدید کمیسیون

در این نشست همچنین سایر اعضای کمیسیون قالی و صنایع دستی به بیان دیدگاهها و نقطهنظرات خود پرداختند.

على اكبر لنگرى زاده از فعالان قالى كرمان، با تاكيد بر سازماندهى جدید توسط کمیسیون قالی و صنایع دستی اتاق کرمان، گفت: باید در بخشها و کمیتههای مختلف کمیسیون، از جمله حوزهی قالی و صنایع دستی، بهطور جداگانه بازنگری انجام شود تا کمیتههای تخصصی به شكل بهترى به وظايف خود عمل كنند.

وی با بیان این که تاریخ قالی ایران به کرمان برمی گردد، اظهار داشت: باید با برگزاری منظم نشستهای کمیسیون و تبادل نظر در خصوص مشکلات فرش تلاش کنیم تا بافندگان قالی برای بافت و تولید قالی رغبت بیش تری داشته باشند.

یکی از اعضا هم در این نشست با بیان این که باید کاربرد صنایع دستی را تغییر داد تا مردم رغبت بیشتری به خرید و استفاده از آن داشته باشند؛ گفت: به طور مثال در حال حاضر از پته فقط به عنوان رومیزی و مواردی از این دست استفاده میشود؛ در حالی که میشود با تغییر کاربری آن و استفاده از پته در پوشاک، از جمله مانتو، پالتو و شال، این هنر را رونق دهیم.

وی افزود: شبیه گلهای پته را روی پارچههای دیگر داریم؛ اما اگر از پته برای دوخت لباس استفاده شود مورد استقبال قرار می گیرد. نسیبه سعیدی هم در این نشست به بیان نحوهی برگزاری نمایشگاه

فرش، صنایع دستی و دستاوردهای بانوان در سال جاری پرداخت. وی خلاقیت در صنایع دستی و عارضه یابی بخشهای مختلف این هنر را از اهداف نمایشگاه برشمرد و گفت: تلاش بر این است که نمایشگاه، پایهی علمی و تخصصی داشته باشد.

سعیدی آشنایی بیشتر تجار و فعالان صنایع دستی با این حوزه را از دیگر اهداف این نمایشگاه عنوان کرد.

وی افزود: این نمایشگاه در نیمهی دوم مهرماه سال جاری به مدت یکهفته برگزار خواهد شد.

لازم به ذکر است؛ در این نشست مقرر شد اعضای کمیسیون نقطهنظرات خود در خصوص برپایی نمایشگاه فرش، صنایع دستی و دستاور دهای بانوان را به صورت مکتوب اعلام نمایند.







#### گفتوگو

گفتو گو با «محمد عابدی نژاد» مدیر کل صنعت، معدن و تجارت استان کرمان

# سود صادرات قالی باید به بافنده هم برسد

## به بافندههای قالی ظلم شده است



در این میان، یکی از متولیان اصلی قالی کرمان اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان است. برای آشنایی با فعالیتهایی که این اداره کل در راستای رونق دوبارهی قالی کرمان در دستور کار دارد، و همچنین بررسی دلایل رکود قالی کرمان، با «محمد عابدی نژاد» مدیر کل صنعت، معدن و تجارت استان کرمان به گفت و گو نشستیم.

#### آقای عابدینژادا به نظر شما دلایل رکود قالی کرمان چیست و بهطور کلی وضعیت قالی کرمان را چگونه ارزیابی میکنید؟

متاسفانه یک ذهنیت منفی در جامعه وجود دارد که تصویر هر کس که به عنوان بافنده در زمینه قالی کار می کند، در ذهن خیلیها یک فرد فقیر گوژپشت با دستهای فرسوده است که در یک خانه ی محفّر زندگی می کند. دلیل این نوع نگاه به بافنده هم این است که آن بافنده که هنر آفرینی می کند و به خلق یک اثر خلاقانه و زیبا می پردازد، آن طور که حق اوست بهرهای از آنچه که خلق می کند، نمیبرد؛ اما همین قالی که توسط آن بافنده تولید شده است با قیمتهای چند ده میلیون تومانی در بازارها به فروش می رود و بافنده فقط به اندازه ی که بتواند زندگی اش را بگذراند از این چند ده میلیون تومانی در بازارها به فروش می رود و بافنده میلیون تومانی در بازارها به فروش می رود و بافنده میلیون تومانی عایدش می شود.

اقتصاد یک زنجیره ی به هم پیوسته است که باید تمام قسمتهای آن به هم وصل باشد، اگر کالایی را تولید کنی و کسی نباشد کالای شما را به بازار عرضه کند، آن تولید ثمری ندارد، و برعکس اگر انگیزهای در تولیدکننده نباشد تا کالا را تولید کند، تاجر یا فروشنده چیزی برای عرضه ندارد؛ بنابراین باید انگیزش و جذابیت تولید وجود داشته باشد. در زمینه ی قالی کرمان اما مشکل دیگری که وجود دارد این است که تولیدکننده و تاجر از یک حد مساوی بر خوردار نیستند، و این باعث میشود به خاطر زمین افتادن تولید، تجارت هم نتواند آن طور که باید، رشد کند.

باید کاری کنیم که بافنده با توجه به منفعتی که صادر کننده و تاجر میبرد، در بهترین شرایط مالی قرار داشته باشد، و اگر به این مهم دست پیدا کنیم گام بزرگی در راستای رونق قالی و فرش دستباف برداشتهایم.

باید با لایحه، قانون و یا دستورالعمل طرح ویژهای تصویب

و فرایندی ایجاد شود تا بر اساس آن از فروش قالی به بافنده هم منفعت لازم برسد که اگر این اتفاق بیفتد در مدتزمان کوتاهی میتوانیم به دستاورد بزرگی دست پیدا کنیم.

#### در المپیاد ملی فرش دستباف که در اواخر سال گذشته در کرمان بر گزار شد، شما گفتید که دنیا در زمینهی فرش دستباف از نظر نیروی انسانی امکان رقابت با ما را ندارد، در این خصوص بیش تر توضیح میدهید؟

آنچه که عنوان کردم این بود که دنیای غرب به لحاظ نیروی انسانی امکان رقابت با ما در زمینه ی فرش دستباف را ندارد، من گفتم دنیای غرب؛ در حالی که رقبای ما مثل چین، هند و نبال در شرق هستند. منظور من آمریکا و کل اروپاست که به لحاظ ظرفیت انسانی توان انجام چنین کاری را ندارد، فرش حوصله و مدارا میخواهد و این در ذات آدمی که در جامعه ی صنعتی و مبتنی بر سرعت غرب بزرگ شده به هیچوجه وجود ندارد.

یک نکتهی دیگر هم که من در المپیاد به آن اشاره کردم و برخی خُرده گرفتند این بود که من گفتم به جای فرش بگوییم قالی، چرا که قالی یعنی با دست تار و پود آن نقش بسته و با گفتن کلمهی قالی، موضوع در آن مستتر است، یکی این که کار دست است و دیگر این که هنر در آن تجلی دارد.

#### آقای عابدینژاد! شما برای رونق قالی به مصوبه و لایحهای اشاره میکنید که باید این کار در سطح کلان

فرش یکی از دغدغههای اصلی من است، برای این که من به عنوان فردی که شش سال رییس صنایع و معادن بودم، نسبت به اعداد و ارقام آشنایی دارم. ببینید؛ برای فولاد بهازای هر یک میلیارد تومان یک شغل ایجاد میشود، که البته الان با توجه به افزایش قیمتها این مبلغ بیشتر هم شده است، اما در قالی بهازای هر سه تا چهار میلیون یک شغل ایجاد میشود. اینکه ما نمی توانیم به سرعت در قالی اشتغالزایی کنیم، به خاطر مسائل فرهنگی و ظلمی است که بر بافنده رفته است و نمی گذارد قالی رشد و گسترش پیدا کند.



#### شکل بگیرد، در حوزهی استانی و حالا در کوتاهمدت برای قالی چه کردهاید؟

فرش یکی از دغدغههای اصلی من است، برای این که من به عنوان فردی که شش سال ربیس صنایع و معادن بودم، نسبت به اعداد و ارقام آشنایی دارم. ببینید؛ برای فولاد بهازای هر یک میلیارد تومان یک شغل ایجاد می شود، که البته الان با توجه به افزایش قیمتها این مبلغ بیش تر هم شده است، اما در قالی بهازای هر سه تا چهار میلیون یک شغل ایجاد می شود. این که ما نمی توانیم به سرعت در قالی اشتغالزایی کنیم، به خاطر مسائل فرهنگی و ظلمی است که بر بافنده رفته است و نمی گذارد قالی رشد و گسترش پیدا کند.

اما این که ما چه کردیم؛ در نشستی که با ریبس مرکز ملی فرش و ربیس اتاق کرمان داشتیم، تصمیمهای قابل توجهی اتخاذ شد که بر اساس آن صورتجلسه، امسال در استان کرمان دوهزار نفر بافندگی را فرامی گیرند، که این آموزشها آغاز شده و تا قبل از زمستان دوهزار نفر نیروی بافنده که عدد قابل توجهی است به ظرفیت بافندههای استان اضافه می شود. اقدام بعدی برای توسعهی قالی بافی، توزیع ۵۰۰ دار قالی بین بافندگان است که به ازای هر دو نفر، یک دار توزیع می شود.

و در گام سوم پرداخت ۷۰ درصد از هزینههای تورها و برگاری نمایشگاههای فرش خارج از کشور است؛ یعنی هر صادرکننده و فعال قالی که بخواهد برای شناساندن مجدد قالی کرمان در نمایشگاههای خارجی حضور پیدا کند، ۷۰ درصد هزینههایش را پرداخت می کنیم، که از این میزان ۵۰ درصد را مرکز ملی فرش ایران و ۲۰ درصد را اتاق بازرگانی می پردازد.

در واقع در هشت ماه اخیر، کارهایی که در زمینهی قالی انجام شد نسبت به گذشته بسیار متفاوت بود و علاوه بر اجرای بندهای صورتجلسهای که ذکر کردم، برگزاری المپیاد ملی فرش دستباف در سال گذشته نیز یکی از اقدامات خوبی بود که انجام شد، ضمن این که برگزاری جشنوارهی منطقهای طراحان فرش دستباف در کرمان هم در سال جاری از دیگر اقدامات در زمینهی قالی است.

کار دیگری که بدون اعتبار داریم انجام میدهیم، ایجاد بانک اطلاعاتی تولیدکنندگان و طراحان قالی است، تا ببینیم کسانی که میگویند در زمینهی قالی فعال هستند آیا این گونه است یا خیر، ضمن این که از همهی ایدهها و طرحها در زمینهی قالی و فرش دستباف استقبال می کنیم.

#### بانک اطلاعاتی تولیدکنندگان و طراحان تا چه زمانی





#### آماده میشود؟

تلاش می کنیم در نیمه ی اول امسال این بانک اطلاعاتی تهیه شود. ما تاکنون انرژی زیادی در زمینهی قالی و فرش دستباف صرف کردهایم، اما برخی از مطبوعات که تعداد آنها اندک است و گویی ماموریت دارند فقط نکتههای منفی را ببینند و تخریب كنند، ناجوانمردانه با موضوع قالى حاشيهاى رفتار مىكنند. وظيفهى ما خدمت است، و نمی گوییم همه چیز مطلوب است، شاید در برخی جاها عارضهای هم باشد، مُنتها باید آن عارضه را به ما بگویند تا برطرف کنیم. هر کس انتقادی داشته باشد می پذیریم و از هر پیشنهاد سازنده و نگاه جدید برای توسعهی فرش دستباف با تمام وجود استقبال

## افراد برای آموزش قالیبافی و یا تحویل گرفتن دار قالی باید چه ویژگیهایی

توزیع دار قالی برای آن است که دامنهی شمول گسترده شود. در سطح استان به هر دو نفر، یک دار قالی تحویل داده میشود که تاکنون ۱۰۰۰ نفر که واجد شرایط گرفتن دار قالی هستند شناسایی و اسامی آنها به مرکز ملی فرش اعلام شده است.

# الزامي هم ميگذاريد تا افرادي كه دار را تحويل ميگيرند حتما قالي توليد

وقتی دار را می گیرند میخواهند چه کار کنند غیر از قالی بافی؟!

#### منظورم این است که توزیع دار قالی به انحراف نرود...

نمی تواند به انحراف برود، اصلا وجود دار انحراف ندارد، برای این که در نهایت جابهجا می شود و شخص دیگری دار را می خرد. به هر حال آن شخص دیگر تولید می کند و این پتانسیل به میزان فرش استان تزریق می شود. حمل ونقل دار به شهر و استان دیگر هم به خاطر هزینههای بالای حملونقل مقرونبهصرفه نیست و هزینهی بالایی هم در بر دارد، چرا که باید برای دو عدد لوله، کلی هزینهی حمل بپردازد.

تلاش هم کردیم دارهای قالی بافی از نوع آرگونومی باشد که برای بافندهها عارضهای

#### آقای عابدینژاد! در رابطه با چگونگی ارتقای سطح معیشتی بافندهها بهطور مشخص چه باید کرد؟

تنها راه این است که منافع فروش ناشی از صادرات به بافنده هم برسد، و در این رابطه هرچه فکر کردم راهی جز این به ذهن من نرسید که بافنده باید شمارهی ملی خود را در انتهای فرش ببافد.

ما هر اثر هنری اعم از نقاشی، خوشنویسی و سایر آثار از این دست را میبینیم، انتهای آن تابلو نام خالق اثر نقش بسته است، قالی هم یک اثر هنری است که بافنده دو تا سه سال روى آن وقت مى گذارد تا آن اثر را خلق كند. ظلم است اگر خالق آن اثر، مشخص نباشد. پس از آن، به قاعده و قانون نیاز داریم تا هر وقت آن قالی از مرز عبور کرد و در خارج از کشور به فروش رفت، درصدی از مبلغ فروش براساس آن شمارهی ملی و حسابی که برای بافنده باز میشود به حسابش واریز شود.

#### برای این کار چه باید کرد تا در حد حرف بین من و شما باقی نماند؟

این مقوله یک کار ملی است و از حیطهی استانی خارج است. این پیشنهاد را به رییس مرکز ملی فرش منتقل کردم که البته ایشان هم استقبال کرد، و از این پس مرکز ملی فرش باید پیگیری کند تا این پیشنهاد در دولت مطرح و تصویب شود، یا به عنوان یک لایحه به مجلس شورای اسلامی برده شود و در آنجا تصمیم گیری نهایی انجام و تبدیل به قانون شود.



#### گزارش

# اختتاميهي مسابقهي طرح و نقشهي فرش دست باف منطقهی جنوب شرق کشور برگزار شد

مسابقهی طراحی و رنگ و نقطهی فرش دستباف منطقهی جنوبشرق (شامل استانهای کرمان، هرمزگان و سیستان و بلوچستان) پس از تلاشهای انجام شده از سوی سازمان صنعت، معدن و تجارت استان و تخصیص اعتبار لازم از سوی مرکز ملی فرش ایران و اطلاع رسانیهای لازم از تاریخ ۱۳۹۲/۰۲/۲۰ با مرکزیت کرمان به مجری گری انجمن طراحان و نقاشان فرش استان کرمان آغاز و به شرح زیر به مرحلهی اجرا درآمد.

- ابتدا دبیرخانهی مسابقه کلیهی آثار رسیده از مناطق مختلف را به طور محرمانه کدگذاری نموده و پس از مرحلهی مذکور، آثار را به هیات داوران که پنج نفر تعیین شده بودند، جهت انجام امور داوری تحويل داد.
- هیات داوران کلیهی آثار را در محل مناسبی که از قبل پیشبینی شده بود انتقال داده و امور داوری را آغاز نمودند.
- کار داوری به مدت یکهفته بر روی کلیهی آثار انجام و نسبت به ثبت امتیازات شرکتکنندگان اقدام گردید.
  - تعداد آثار رسیده به ی ستاد برگزاری مسابقهی طرح و نقشهی منطقه جنوبشرق ۴۲ اثر بود.
    - آثار در رشتهی طراحی کلاسیک شهری دارای شرکت کننده بود.
- در رشتهی رنگ و نقطه در هر دو رشتهی کلاسیک شهری و شکستهی روستایی (عشایری) شركتكننده داشت.
- آثار راهیافته به مسابقه از شهرستانهای بندرعباس، زاهدان، سیرجان، بردسیر، کرمان، زرند، جیرفت، رفسنجان و یک نفر هم از جزیرهی کیش بود.
  - برگزیدگان مسابقه عبارتند از:
  - در رشتهی طراحی کلاسیک شهری:
  - نفر اول آقای عباس نژاد سروری از پیشکسوتان تجربی طراح و نقاش استان
    - نفر دوم آقای حمیدرضا اکبرزاده از اساتید دانشگاهی
    - نفر سوم خانم فائزه عسكرى از هنرجويان علاقهمند و جوان مسابقه
      - در رشتهی رنگ و نقطه کلاسیک شهری:
      - نفر اول آقای سلیمان حیدری از پیشکسوتان تجربی
- نفر دوم آقای احمد رستگاری راور از پیشکسوتان تجربی نفر سوم سرکار خانم مریم سلطانی گوکی از فارغالتحصیلان دانشکدهی هنر و معماری صبای کرمان - در رشتهی رنگ و نقطهی شکستهی روستایی (عشایری):
- نفر اول سرکار خانم مرضیه گرکانی فارغالتحصیل رشتهی فرش دانشکدهی هنر و معماری صبای
  - نفر دوم أقاى محمدرضا انجامي فارغالتحصيل رشتهي طراحي
  - نفر سوم سرکار خانم سمیه میرنژاد دانشجوی رشتهی فرش دانشگاه زاهدان
- مراسم اختتامیهی مسابقهی طرح و نقشه منطقهی جنوبشرق کشور در تاریخ ۱۳۹۲/۰۳/۰۹ در محل سالن اجتماعات سازمان صنعت، معدن و تجارت استان كرمان با حضور جمعي از مديران اجرايي استان و تعدادی از هنرمندان رشتهی طراحی و نقاشی، تجار فرش استان، اعضای انجمن طراحان و نقاشان فرش استان کرمان رأس ساعت ۹ صبح با قرائت قرآن کریم آغاز و پس از آن طبق برنامهی زمان بندی شده هر یک از مسئولان نسبت به ارائهی گزارشهای مورد نظر اقدام نمودند.

آقای غلامعباس شریعتمداری در پایان گزارش خود قطعهشعری را که در وصف زحمات طراحان و نقاشان سروده بود قرائت کرد که مورد تشویق حضار واقع گردید.

آقای مهندس عابدینژاد رییس سازمان صنعت، معدن و تجارت استان پس از صحبتهای جامع خود در مورد هنر و هنرمندان این خطه و نیازهای امروز کشور و مسئولان به این هنر که بدون شک پشتوانهی تولید ملی بدون وابستگی به نفت است، پیشنهاد کرد: ترتیبی اتخاذ گردد که در آیندهی نزدیک در لابیهای فرودگاه و یا محل مناسب مستقل و ادارات و سازمانهایی که بیشتر اربابرجوع خارجی و یا استانی دارند تعدادی از طرحهای قدیمی تهیه و نصب گردد تا بینندگان از توانایی بالقوهی این استان اطلاعات بیشتر پیدا کنند و چنانچه علاقهمند به خرید فرش و یا طرح هستند بتوانند بهراحتی به مسئولان امر دسترسی داشته باشند؛ ضمن این که از این طریق رضایت گردشگران استان را فراهم نموده و برای آنان ایجاد جاذبه مینماییم.

در ادامه، به برگزیدگان مسابقه لوح و جوایز اهدا شد و از حاضران در مراسم پذیرایی به عمل آمد. این مراسم با ذکر صلوات بر محمد و خاندان پاکش به کار خود خاتمه داد.

#### غلامعباس شريعتمداري

دبیر انجمن طراحان و نقاشان فرش استان کرمان





گــزارش

#### رييس مركز ملى فرش ايران در هفتمين المپياد ملى فرش دستباف در كرمان:

# باید فرایند تولید، تامین مواد اولیه و بازار فرش دستباف اصلاح شود

اسلامی ایرانی از دیگر مزایای فرش دستباف است.

هفتمین المپیاد ملی فرش دستجاف در کرمان برگزار شد. در این المپیاد که با شرکت هنرجویان فرش دستجاف از سراسر کشور برگزار شد، معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت و رییس مرکز ملی فرش ایران تاکید کرد: باید فرایند تولید، تامین مواد اولیه و بازار فرش را اصلاح کنت

محمدباقر آقاعلیخانی با بیان این که صادرات نفت و دیگر کالاهای صادراتی، «صادرات نعمت» است؛ اما صادرات فرش، «صادرات همت». گفت: باید ارزش افزودهی فرش را در حوزهی تولید برای تولیدکننده افزایش رهیچ.

وی افزود: در تولید فرش باید علاوه بر حفظ اصالت، به نیازهای بازار و سلیقهی مشتریان داخلی و خارجی نیز توجه ویژه شود.

آقاعلیخانی ادامه داد: امروز تولیدی که همراه بانوآوری نباشد، نمی تواند در بازار دوام بیاورد، ضمن این که این نوآوری باید توسط جوانان باانگیزه انجام پذیرد.

وی با بیان این که حوزهی فرش، درآمد بالایی دارد: تاکید کرد: امروز جوانانی که در المپیادهای فرش، صاحب رتبه هستند، باید در زمینهی نوآوری همراه با حفظ اصالت فرش دستباف تلاش کنند و با ورود جدی به حوزهی فرش، قالی ایران را به جایگاه واقعی خود بر گردانند.

آقاعلی خانی همچنین با اشاره به مدیریت سنتی فرش در کشور خاطرنشان کرد: اصلاح فرایند در حوزهی فرش، ضروری است؛ بنابراین باید مدیریت ناصحیح فرش که به توزیع ناعادلائهی سهم فرش به فعالان این صنعت و هنر انجامیده است، اصلاح شود.

وی با بیان این که امروز تنها کالایی که محوریت بازار آن کالا در اختیار جمهوری اسلامی قرار دارد، فرش است؛ اظهار داشت: اگرچه امروزه تا حدودی حوزهی تجاری فرش مورد تهدید قرار گرفته است، اما باید با تلفیق مجموعهی محصولات در کنار یکدیگر، فرش و دیگر محصولات را در کنار هم به بازارهای جهانی عرضه کنیم.

برگزاری المپیادهای فرش، نشان دهندهی ظرفیت بالای استان

معاون آموزش متوسطهی وزیر آموزش و پرورش نیز در این المپیاد گفت: برگزاری المپیادهای فرش در کرمان نشاندهندهی ظرفیت بالای استان کرمان است.

ابراهیم سحرخیز ضمن تقدیر از برگزارکنندگان این المپیاد، به سند تحول بنیادین آموزش و پرورش اشاره کرد و گفت: بر اساس این سند، برنامه ی پنجم توسعه و نقشه ی جامع علمی کشور به عنوان اسناد فرادستی آموزش و پرورش وظیفه دار در شتههای فنی و حرفهای را توسعه دهد.

وی افزود: متاسفانه در جامعه، رشتههای فنی و حرفهای از جمله قالیبافی از جایگاه و منزلت واقعی خود برخوردار نیست که در این خصوص باید تدابیری اندیشیده شود.

سحرخیز با تاکید بر این که باید موضوع تامین معاش جوانان فعال در رشتههای فنی و حرفهای را جدی بگیریم؛ اظهار داشت: باید سیاستهای حمایتی و تشویقی برای فعالان فنی و حرفهای از جمله قالیبافی اتخاذ شود.

وی افزود: آموزش و پرورش ۶۷۰۰ هنرستان فنی و حرفهای راماندازی کرده است؛ اما در تجهیز و به روز رسانی استانداردهای این هنرستانها نیازمند همکاری و همفکری دستگاهها هستیم.

. سحرخیز ادامه داد: در حال حاضر وزارت آموزش و پرورش با دستگاههای مختلف در زمینهی رشتههای فنی و حرفهای تفاهمنامه دارد.

وی همچنین پیشنهاد داد: باید یک سازمان فرا وزار تخانهای زیر نظر معاون رییس جمهور در راستای کمک به وزارت آموزش و پرورش و وزارت علوم برای تربیت نیروی انسانی متخصص که عامل توسعهی پایدار است. احاد شد.

فرش؛ تنها صنعتی که بیش از ۸۰ درصد ارزش افزوده دارد

معاون برنامهریزی استاندار کرمان هم در این المپیاد گفت: فرش تنها صنعتی است که بیش از ۸۰ درصد ارزش افزوده دارد.

تکلوزاده با برشمردن مزایای فرش دستباف خاطرنشان کرد: فرش دستباف از جمله تولیداتی است که تمام مواد اولیهی آن در داخل کشور تولید میشود و هیچ وابستگی به خارج از کشور ندارد.

وی اشتغال بالا، صادراتی بودن محصول فرش و ارزآوری این محصول

را از دیگر مزایای فرش دستباف خواند و خاطرنشان کرد: ترویج فرهنگ

تکلوزاده افزود: فرش به عنوان یک سفیر به همراه خود فرهنگ ایران را به کشورهای دیگر دنیا صادر می کند.

وی به موضوع رکود فرش دستباف نیز اشاره و خاطرنشان کرد: یکی از مواردی که باید برای رونق یافتن این صنعت و هنر مد نظر قرار گیرد، تبلیغ فرهنگی این هنر است.



در بخش دانش آموزی در کرمان دارندگان مقام عبار تند از: در بخش طراحی؛ خانم «مرضیه جعفری» مقام اول در بخش بافت؛ خانم «سرین امینزاده» مقام دوم در بخش رنگرزی؛ خانم «سارا سلطانی» مقام دوم

تکلوزاده افزود: متاسفانه رسانههای تاثیر گذار از جمله رسانهی ملی، کم تر به مقولهی فرش دستباف توجه دارند.

وی تاکید کرد: رسانهها باید با پرداختن بیش تر به موضوع فرش دستباف انگیزه را در جوانان برای گرایش به این هنر و صنعت ایجاد کنند. تکلوزاده افزود: باید زمینه برای حضور جوانان در صنعت فرش فراهم

ر وی به افزایش تنوع در تولیدات نیز اشاره کرد و گفت: باید برای بافتههای داری زمینههای مصرف متفاوت ایجاد کنیم و با تنوع در تولید نیازهای مشتریان داخلی و خارجی مد نظر قرار گیرد.

تکلوزاده همچنین خاطرنشان کرد: خوش بختانه اخیرا با ایجاد رشتهی فرش در آموزش و پرورش و دانشگاهها به صنعت فرش توجه ویژهای شده ا

#### محصول قالی، برگرفته از ظرفیت انسانی یک ملت

مدیر کل صنعت، معدن و تجارت استان کرمان نیز در این المپیاد گفت: محصول قالی بر گرفته از ظرفیت انسانی یک ملت است.

محمدعابدی نژاد با بیان اینکه به لحاظ فرهنگی و پتانسیل نیروی انسانی دارای جایگاه خوبی هستیم؛ پیشنهاد کرد: برای ارتقا جایگاه قالی و فراگیر کردن آن در قالب یک تفاهمنامهی ملی برای اوقات فراغت دانش آموزان به صورت عمومی در کشور گسترش یابد.

وی افزود: باید برای محصولی که وابسته به فرهنگ ماست و نام تجاری آن را کسی نمی تواند به بلندای ایران بلند کند، راهکار عملیاتی پیدا کنیم، عابدی نژاد ادامه داد: در این خصوص باید با نگاه جهانی، بورس قالی جمهوری اسلامی ایجاد شود تا ضمن این که برای تعیین قیمت نگاه دنیا به جمهوری اسلامی باشد، در خصوص کیفیت قالی ایران نیز مشخص کنندهی استاندارد قالی ایران و هنرمندان و بافندهای ایرانی باشند.

وی با تاکید بر این که باید استراتژی و سیاستگذاریها را در خصوص قالی ایران ارتقا دهیم، تصریح کرد: یکی از عارضههای اصلی قالی این است که بافنده از نرخ ملی و بین(المللی قالی خبر ندارد.

وی افزود: آین نقطهی آغاز آنحراقی است که یک ظلم ناخواسته به فندهمی شود.

عابدی نژاد با بیان این که تجار قالی در ارتقای سطح زندگی بافندگان مدیون و مسئول هستند؛ گفت: برای حضور در بازارهای جهانی و اقتصاد

پایدار نیاز به تاجر خوب و بافندهی سربلنداست و تمام زنجیرههای پروسهی تولید باید به اندازهی کافی نفع ببرند تا محصول ما در دنیا ماندنی باشد. وی افزود: شرط توسعه و پیشرفت در اقتصاد متوازن بودن است؛ بنابراین به خاطر این عدم توازن، بافندههای قالی کاهش پیدا کردهاند.

عابدی نژاد با تاکید بر توجه بیش تر به بافنده های قالی، پیشنهاد داد: بافنده در انتهای قالی نقش کد ملی خود را ببافد و مثل پرداخت ارزش افزوده مصرف کننده ی نهایی ۳۰ درصداز مبلغ قالی را به حساب بافنده که بر اساس کد ملی وی ایجاد شده است واریز نماید.

وی افزود: با آجرای این طرح شاید بشود مقداری نسبت به معیشت بافندگان کمک شود و شاهدارتقای بیش تر قالی ایران باشیم.

#### ۳۴/۳ درصد از شهرستانهای استان، تحت پوشش رشتهی فرش دستباف

مدیرکل آموزش و پرورش استان کرمان نیز در این المپیاد گفت: ۳۴/۳ درصد از شهرستانهای استان کرمان تحت پوشش رشتهی فرش دستباف قرار گرفته است.

اً ابراهیم شیخیهایی با اشاره به توسعه ی فنی و حرفهای و کار و دانش در کشور، خاطرنشان کرد: فرهنگیان در راستای اجرای برنامه ی پنجم توسعه ی کشور به وظیفه ی خود یعنی پوشش ۵۰ درصدی فنی و حرفهای در سطح کشور عمل کردند.

ار صحح حسور مین برنامه. وی افزود: در حال حاضر ۲۵۰ تا ۳۰۰ نفر از هنرجویان تحصیل خود را به اتمام میرسانند که بخشی از آنها وارد دانشگاهها و بخشی وارد بازار کام شدند

در چی سوسه. شیخههایی افزود: به همین جهت باید برنامه ریزی به گونهای انجام می شد که گروهی که وارد بازار کار می شوند، بتوانند به عنوان یک فعال در رشتهی فرش دستباف عمل کنند.

وی ادامه داد: آموزش و پرورش سهم بسزایی در توسعهی فرش دستباف دارد و اگر نگاه این است که این هنر و صنعت تقویت شود و فرش دستباف در اقتصاد رونق واقعی خود را به دست بیاورد، بهترین نقطه برای سرمایه گذاری آموزش و پرورش است.

شیخبهایی خاطرنشان کرد: فرش دستباف جایگاه ویژهای دارد و مملو از هنر و زیبایی است؛ بنابراین فعالان این رشته باید به خودشان ببالند. دبیر هفتمین المپیاد ملی فرش دستباف ایران نیز در این همایش گفت: ۲۲۹ منتخب شامل ۸۸ نفر دانشجو و ۶۰ نفر دانش آموز به مرحلهی نهایی المپیاد راه یافتند.

لطفی افشار با بیان این که مرحلهی استانی المپیاد در ۱۳ استان و ۱۴ دانشگاه و موسسه برگزار شد، گفت: راهیافتگان به مرحلهی نهایی طی دو روز در کارگاههای رنگرزی، بافت، مرمت و طراحی نتایجی رقم زدند که در مال)، المساد اعلام گردند.

#### احیای نگرش هنر و فرهنگ ایرانی

آستاد دانشگاه شهید باهنر کرمان هم در این المپیاد گفت: در دورهی کنونی دچار خلاء جایگزینهای فرهنگی و هنری هستیم.

هاشمی نژاد با بیان این که در هر دوره بخشی از فرهنگ از بین می رود و بخش دیگری جایگزین آن می شود، اظهار داشت: مشکل ما این است که در ۷۰ سال اخیر بخش جایگزین وجود ندارد.

وی افزود: باید نگرش هنر و فرهنگ ایرانی را احیا کنیم و به این سمت برویم که ارزشهایی که بر اساس آن توانستهایم تولیدات زیادی داشته باشیم را احیا کنیم.

هاشمی نژاد با بیان این که هنر ایرانی در سه دورهی تاریخی مبتنی بر اخلاق، حماسه و زیبایی و جمال شناسی بوده است، گفت: باید برای احیا فرهنگی، این سه دوره مد نظر قرار گیرد.

وی خاطرنشان کُرد: احیای فرهنگی به معنی امکان خلاقیت فرهنگی و تداوم ارزشهای قومی است.

هاشمی نژاد با پرداختن به زمینههای رکود و همچنین احیای فرهنگی فرش اظهار داشت: اگر زمینههای فرهنگی احیا نشود، تلاشهای اقتصادی چندان فایدهای ندارد.

وی افزود: ممکن است در حوزهی اقتصادی بازارهایی برای فرش پیدا شود و از نظر فروش با مشکل مواجه نباشیم؛ اما از نظر جایگاه فرش دچار مشکا شدهایم



# ضرورت حمایت برنامه ریزی شده و آگاهانه از صنایع دستی

#### یادداشتی از یک هنرمند فعال در زمینهی هنرهای چوبی



چوب از منابع طبیعی در دسترس و نسبتا ارزان است که با استفاده از آن می توان آثار هنری زیبا و ارزشمندی خلق کرد. یکی از این هنرها معرق چوب است که به دو روش سنتی و پیشرفته با تفکیک رنگ صورت می گیرد. معرق پیشرفته در واقع نوعی نقاشی است که در آن چوبها، به مانند رنگ میباشند و کماناره، قلمموی هنرمند است. در

هنرمندی که به خلق اثر معرق میپردازد باید شناخت خوبی از من حدود ۱۲ سال است که به ساخت آثار هنری چوبی می پردازم. از فعالیتهای دیگری که در چند سال اخیر انجام دادهام فعالیت لعاب، تزیین سفالها راه جدیدی پیدا کرد. لعاب علاوه بر پاکیزگی و نفوذناپذیری، جلوهی بسیاری به سفالها بخشید. کرمان در دورههای

معرق پیشرفته، هنرمند علاوه بر شناخت چوبها و آنالیز طرح، باید تمامی اصول طراحی و نقاشی را رعایت کند. در این سبک در اغلب اوقات برای این که اثر اورژینال و منحصربهفرد باشد، هنرمند خود به طراحی اثر میپردازد.

چوبها و خواص شیمیایی و فیزیکی آنها داشته باشد و چوبها به صورت طبیعی و خودرنگ مورد استفاده قرار می گیرند. از چوبهای بسیاری با توجه به رنگ و بافت چوب در معرق استفاده می شود. به عنوان مثال: چوب گردو، عناب، پرتقال، افرا، اقاقیا، نارنج، سنجد و... از جملهی این هنرها «معرق پیشرفته» است و در این رشته موفق به کسب مقام اول فستیوال سراسری هنرهای سنتی شدم. علاوه بر آن موفق به دریافت «مهر ملی اصالت» و «مهر جهانی یونسکو» گردیدم. در زمینهی سفال و لعاب است. سفالگری از هنرهای پرسابقه در طول تاریخ است؛ به طوری که تاریخ تمدن هر سرزمینی را بر اساس قدمت سفالینههای آن تخمین میزنند. به مرور زمان با به وجود آمدن

مهديه ضياءالديني عضو هیات علمی دانشکده ی هنر دانشگاه شهید باهنر کرمان/

کارشناس صنایع دستی، گرایش چوب/ کارشناسارشد هنر اسلامی، گرایش سفال و سرامیک/ دارندهی مهر ملی اصالت، ۱۳۹۰/ دارندهی مهر جهانی اصالت یونسکو، ۲۰۱۲/ مقام اول در رشتهی معرق در اولین فستیوال سراسری هنرهای سنتی، ۱۳۸۴/ اثر برگزیده در نمایشگاه بین المللی هدایای برتر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۷/ شرکت در بیش از ۲۰ نمایشگاه گروهی و انفرادی داخلی و خارجی/ داوری المپیاد کشوری منبت فنی و حرفهای، ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷/ داوری بیش از ۱۰ جشنوارهی هنری استانی/ رشتههای فعالیت تخصصی: هنرهای چوبی، سفال و سرامیک



در ایران بوده است. به طوری که سفال های آبی و سفید کرمان که برای رقابت با چینیهای آبی و سفید چین و صدور به اروپا ساخته میشد گاهی از اصل قابل تمیز دادن نبود. البته هنرمندان کرمانی صرفا به تقلید از چینیها نپرداختند، بلکه به مرور نقشها و طرحهای ایرانی و خاص کرمان را نیز وارد آن کردند و آثار منحصربهفردی را خلق کردند.

نمونهسازی از لعاب آبی و سفید کرمان از جمله فعالیتهای من در زمینهی سفال و لعاب بوده است. چینیها برای ساخت بدنهی این سفالینهها از کائولن که نوعی خاک چینی است استفاده میکردند اما در ایران برای ساخت بدنهی سفید، بدنهی رسی را با لعاب قلع که سفیدرنگ است می پوشاندند، سپس با كبالت تزئين مي كردند.



علاوه بر این که در آثار سفالی خود از لعابهای سنتی که خودم میسازم، استفاده می کنم، در زمینهی ساخت لعابهای خاصی مانند راکو، نمکی، احیایی، ترکی و جزیرهای که از لعابهای بسیار خاص و اصیل هستند فعالیت می کنم و امیدوارم به زودی بتوانم آثار متعددی با این لعابهای فوق العاده زیبا و سنتی بسازم.

کلام آخر؛ صنایع دستی ایران از قابلیتها و پتانسیلهای فراوانی برخوردار است که می تواند بخش اعظمی از صادرات غیرنفتی را پوشش دهد، اما بهجای حمایت از این سرمایهی ارزشمند و انتقال فرهنگ ایرانزمین به سراسر جهان و زمینهسازی ایجاد شغل برای علاقهمندان به فعالیت در این حوزه، متاسفانه مورد بیمهری قرار گرفته و مهجور مانده است. با واردات صنایع دستی درجهچندم به ایران، ضربهی بدی بر پیکر برخی از رشتههای صنایع دستی وارد آمد. در صورتی که با حمایت از صنایع دستی و مدیریت تولید آثار صنعتگران و هنرمندان می توان کارگاههای صنایع دستی را پر رونق نمود و نسبت به صادرات آن امیدوار بود. برای مثال با پیشینهای که ایران در لعابسازی دارد شایسته نیست با وارد کردن لعابهای آماده از سایر کشورها که در خیلی از موارد با اقلیم و شرایط ایران سازگاری ندارند به تزیین سفال ها بپردازیم. امیدوارم با حمایت برنامهریزی شده و آگاهانه از صنایع دستی، شاهد رونق دوبارهی کارگاهها در گوشه و كنار شهرها باشيم.

# نـقـش

## فرش گلسرخ اسفندقه

تاریخی متعددی، از جمله دورهی صفویه، از مهمترین مراکز سفالگری

 مهدی لشکرینژاد 🔳 کارشناس فرش

منطقهی اسفندقه در فاصلهی ۷۲ کیلومتری از شهر جیرفت واقع شدهاست و یکی از مناطق ییلاقی و خوش آبوهوای شهرستان جیرفت است. اسفندقه شامل چندین ده و روستا میباشد که مهمترین آنها عبارتند از: فردوس، فتح آباد و دولت آباد. دولت آباد در مرکزیت این دهستان بزرگ واقع شدهاست. شغل اکثر مردم کشاورزی و دامداری میباشد و در کنار آن، هنرمندانی در این منطقه قرار دارند که سالهاست به بافت قالی مشغول بودهاند و شاید این قدمت قالیبافی به حدوداً ۲۰۰ سال قبل برمی گردد. مردم این منطقه، هنر قالیبافی را خوب میدانند و آن را نسل به نسل انتقال دادهاند و دلیل این انتقال، به خاطر سنتی بوده که داشتند و آن، همراه کردن چند تخته قالی همراه عروس به عنوان جهیزیه بوده و شاید همین نیاز باعث شده که این هنر تا امروز در این منطقه پایدار باشد. علت نام گذاری فرش گل سرخ به خاطر وجود دسته گلهای رزی است که در متن این فرش بهصورت سراسر تکرار میشود و بهخاطر رنگهای سبز یشمی و سورمهای و کرم که در متن فرش استفاده می شود، دسته گلها، نمای زیبایی به فرش میدهد. طرح گلسرِخ طبق تحقیقات میدانی به عمل آمده از بافندگان این منطقه و مخصوصا بافندهی معروف این منطقه

«قیصر خلیفه» که متأسفانه اکنون در قید حیات نیستند، از پارچهای بنام گلرخ که تجار برای خان این منطقه محمدباقرخان می آوردند اقتباس شده و چون محمدباقرخان از طرح این پارچه خوشش آمده، به بافندگان این منطقه سفارش بافت آن را می دهد و بدین صورت از حدود ۱۵۰ سال قبل، این طرح در این منطقه بافته می شود. حاشیه های بزرگ در این فرش به نام حاشیهی هاشمی و حاشیهی لالهعباسی و حاشیهی مُنجُق میباشد. حاشیهی هاشمی را فردی به همین نام که از تجار فرش تهران بوده به این منطقه می آورد و به خان این منطقه سفارش فرش گلسرخ را با این حاشیه می دهد و چون این حاشیه با متن فرش هم خوانی زیادی دارد رواج پیدا می کند و به طور کلی فرش گل سرخ با این سه حاشیه بافته می شود. حاشیهی منجق بهصورت دو گل رز است که بهصورت قرینه کنار هم قرار دارند و وقتی از زمینهی کرم در این حاشیه استفاده شود، همخوانی زیبایی در فرش ایجاد میشود. شاید یکی از دلایل معروفیت و مورد توجه قرار گرفتن این فرش در میان خریداران، همین ویژگی باشد که به هر بینندهای آرامش میدهد و این خود دلیلی است بر ذوق هنری مردم این منطقه.

در این منطقه به کارگاههای قالی بافی در اصطلاح محلی کاربافخانه می گویند که به صورت یک اتاق دوازده متری میباشد که دار قالی بافی در آن قرار دارد، اگرچه این مکانها فاقد نور کافی و دارای رطوبت بودهاند. در گذشته اغلب دارها بهصورت زمینی بنا می شده و دلیل آن، این بوده که حملش ساده باشد؛ با توجه به این که مردم این منطقه دارای پیلاق و قشلاق بودهاند. بافندگان این منطقه به دفتین یا شانه، دستک یا دستو

می گویند و همچنین از چاقو برای بریدن پُرز استفاده می کنند. نوع گرهی که در این منطقه استفاده می شود گره فارسی میباشد که به گره افشاری معروف است. دلیل این نامگذاری وجود قسمتی از ایل بزرگ افشار در این منطقه و اقتباس این گره از بافندگان این ایل میباشد. بافندگان ایل افشار از گره ترکی یا جفتی هم استفاده می کردند. علاوه بر طرح گل سرخ، از طرح پته بهصورت سراسری و با حاشیهی کرم استفاده میشود. فرش گلسرخ درشتباف و با پُرزهای بلند میباشد و معمولا با رَج شمار ۲۵ و ۳۰ بافته میشود. در گذشته از تارهای پشمی در این فرش استفاده میشد و غالبا از پرزهایی با رنگرزی سنتی استفاده میشود که رعایت این فاکتور نقش مهمی در معروف شدن فرش این منطقه داشته است. بافندگان این منطقه برای بافت قالی، از تکهای از فرش که دسته گل سرخ در آن بود و به آن واگیره می گفتند استفاده می کردند و از نقشههای کاغذی استفاده نمی شد. این فاکتورها همه باعث شدند که تجار به قالیبافی این منطقه توجه داشته باشند و گذار فرش گلسرخ به بازارهای جهانی بیفتد.

اگرچه امروزه فرش افی در این منطقه هنوز رونق گذشته را دارد ولی جای خالی فرش گل سرخ در کارگاههای این منطقه احساس می شود؛ چرا که طرحهای دیگر جایگزین طرح گلسرخ شده و گلهای گلسرخ رو به پژمردگی میرود. با توجه به این که در بازارهای فرش دستباف، فرش گلسرخ در رقابت با همتایان استانیاش کم نیاورده، توجه بیش تر مسئولان به هنر قالی بافی در این منطقه و جلوگیری از رکود فرش بافی در این منطقه







مدیر مسئول: فخری الله توکلی / سردبیر: سیدمحمدابراهیم علوی /مدیر داخلی: فرزانه زاهدی /دبیران تحریریه: مجتبی احمدی، محمدرضا احمدی/ همکار تحریریه: فروغ زایندهرودی نشانی: کرمان، بولوار جمهوری اسلامی، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان / تلفن: ۲۴۳۸۳۷۰

#### گفتوگو •

#### گفتوگو با «محمدرضا وزیری» رییس اتحادیهی فرش دستباف کرمان

# آیندهی خوبی را برای فرش دستباف کرمان پیشبینی میکنم

♦ اشاره: دومین نمایشگاه و فروشگاه تخصصی فرش دست،اف از ۱۳ تا ۱۸ اسفند ۹۱ در کرمان برگزار شد. در حاشیهی برگزاری این نمایشگاه، با «محمدرضا وزیری» رییس اتحادیهی فرش دست،اف کرمان گفت وگو کردیم.

ربیس اتحادیهی فرش دستباف کرمان در حاشیهی این نمایشگاه با اشاره به برگزاری نمایشگاه دوم به صورت سراسری گفت: دومین نمایشگاه و فروشگاه تخصصی فرش دستباف با حضور فعالان فرش ۹ استان و شهر کشور از جمله قم، تبریز، اصفهان، نایین، چهارمحال و بختیاری، ترکمن و شیراز و همچنین کرمان و سیرجان برگزار شد.

محمدرضا وزیری افزود: این نمایشگاه که به همت اتحادیهی فرش دستباف کرمان در حسینیهی ثارالله برپا شد، شامل  $\alpha$  غرفه در زیربنایی به مساحت بیش از  $\alpha$  متر است که  $\alpha$  غرفه مربوط به کرمان و سیرجان و بقیهی غرفهها مربوط به سایر شهرهای کشور است.

وی در خصوص استقبال از این نمایشگاه با اشاره به افزایش ۲۰۰ درصدی قیمت فرش دستباف، اظهار داشت: به خاطر افزایش قیمت فرش دیگر هر قشری توان خرید فرش دستباف را ندارد و فقط قشر خاصی به دنبال خرید فرش هستند.

وزیری افزود: البته علی رغم این که در حال حاضر تولید فرش هم کاهش داشته است؛ اما خوش بختانه نوع بافتها تغییر کرده و به خاطر گران شدن قیمت مصالح و مواد اولیهی فرش، بافندگان و تولیدکنندگان به بافت فرشهای ریزباف رو آوردهاند.

وی ادامه داد: دیگر از فرشهای بی کیفیت خبری نیست و در حال حاضر فرشهایی که در کرمان بافته می شود در ۱۵۰ سال گذشته بافته نشده و بی نظیر است.

وزیری خاطرنشان کرد: خوش بختانه با این تحولی که در بافت فرش دستباف کرمان ایجاد شده، بار دیگر فرش کرمان در کشور



و جهان مطرح شده است. وی افزود: اکنون علاوه بر ریزباف شدن فرشهایی که تولید

میشود، در استفاده از رنگهای گیاهی و مواد اولیهی مرغوب نیز نهایت دقت میشود.

وزیری ادامه داد: آینده ی خوبی را برای فرش دستباف کرمان پیش بینی می کنم.

وی همچنین زمان برگزاری نمایشگاه را مناسب ندانست؛ و گفت: باتوجه به این که نزدیک به ایام عید نوروز است و مردم در حال خرید کالاهای ضروری هستند، چندان استقبالی از کالاهای لوکس از جمله فرش دستباف در این ایام نمیشود.

وزیری در عین حال استقبال از نمایشگاه را خوب توصیف کرد، و در خصوص مکان نمایشگاه اظهار داشت: اگرچه به این دلیل که در حسینیهی ثارالله نمایشگاه فرش و امثال آن برگزار نشده است، این مکان برای برپایی اینچنین نمایشگاههایی برای شهروندان شناخته شده نیست؛ اما انتخاب حسینیهی ثارالله به خاطر مسائل امنیتی و حفاظت از فرشها و تابلو فرشهای غرفهداران که هر کدام از ارزش و قیمت بالایی برخوردار هستند، مناسب بود.

وی افزود: این نقطه از شهر به نسبت میدان بیرمآباد به این دلیل که در مرکز شهر واقع شده است هم به لحاظ مسایل امنیتی و حفاظت از اموال غرفهداران و هم به دلیل در دسترس بودن بهتر برای شهروندان مکان مناسبی است؛ ضمن این که از نظر پارکینگ هم این مکان با مشکل مواجه نیست.

وزیری نبود نمایشگاه مناسبی در رابطه با فرش دستباف در کرمان را یکی از کمبودها و مشکلات استان برشمرد و تاکید کرد: با توجه به سابقه و قدمت استان کرمان در زمینهی فرش دستباف، ایجاد نمایشگاه و باغموزهی فرش در کرمان ضروری

وی در پایان از همهی دستگاهها و نهادهایی که برای برگزاری هرچه بهتر این نمایشگاه با اتحادیهی فرش دستباف کرمان همکاری کردهاند تشکر کرد.

#### یادداشت

### قالی ایرانی، نماد فرهنگ ایرانی

پیام مختاری

قعال اقتصادی و عضو کمیسیون قالی و صنایع دستی اتاق کرمان \_\_\_\_\_

از گذشته تاکنون در خانههای ایرانی، مفروش کردن خانه با قالی دستباف یکی از زینتهای خانه محسوب می گردد. هرچند که امروزه به دلیل گران بودن این فرشها، خرید آن برای بسیاری از طبقات جامعه غیرممکن است، ولی استفاده از آن به عنوان هنر و صنعت ایرانی از جایگاه و منزلت ویژهای در میان خانوادها برخوردار امروز متفاوت بود و استفاده از مبلمان جایگاه چندانی نداشت و ستنها برای بعضی طبقات جامعه مورد استفاده قرار می گرفت، معمولا سرتاسر اتاق را با فرش می پوشاندند و بافت قالهای بررگ رایج بود، ولی با جایگزین شدن دکوراسیون مدرن، استفاده از فرشهای بزرگ در بایعاد کوچکتر داد. در توصیف ارزش و جایگاه خوهنگی فرش دستباف کوچکتر داد. در توصیف ارزش و جایگاه فرهنگی فرش دستباف ایران، همین بس که در گذشته بزرگان متدین قالیهای گرانمایه

را به نشانه ی دینداری وقف مساجد می کردند. قالی در فرهنگ ایرانی از چنان منزلتی برخوردار بوده است که در مساجد و کاخهای سلطنتی به امین اموال و متصدی مخصوص سپرده می شده تا حفظ و مرمت آن را بر عهده بگیرد. حتی قالی های بسیار گران بها را زیر پا نمی انداختند و آنها را بر دیوارها آویزان می کردند و یا در گوشهای از منزل قرار می دادند و در مراسم خاصی از آن استفاده می کردند در هر صورت وقتی صحبت از فرهنگ و هویت ایرانی می شود، بیشک فرش یکی از نمادهای بارزی است که این فرهنگ و هویت را نمایان می کند. گذشته از این که صنعت فرش می توانست به یکی از اهرمهای قوی بازرگانی کشور تبدیل شود که البته با حمایتهای شعارگونهی مسئولان این امر محقق نمی گردد، این طرحها و نقش هایی که هریک نشان دهندی دوره ویژهای از تاریخ طرحها و نقش هایی که هریک نشان دهندهی دوره ویژهای از تاریخ و نمادهایی از هنردهایی و تمدن بافندگان ایرانی است به سایر ملل و فخه فده شکند.

اگرچه تاریخ شروع بافت فرش به درستی معلوم نیست و مشخص نیست که بافت فرش از کدام منطقه شروع شده، ولی اغلب مورخان و باستانشناسان بر این باورند که ایرانیان از جمله اولین اقوامی هستند که بافت فرش را شروع کردهاند. قالی بافی

در ایران یک هنر ملی است و به شهر و نقطه ی خاصی از کشور محدود نمیشود، اما برخی شهرهای کشور به مراکز فرش ایرانی شهرت دارند. تبریز از سال ۱۵۰۰ تا ۱۵۵۰ میلادی، کاشان از سال ۱۸۲۵ تا ۱۶۵۰ میلادی و کرمان از سال ۱۶۰۰ تا ۱۶۵۰ میلادی به مراکز فرش ایران تبدیل شدند. امروزه فرشهایی از این دورهها در موزههای بزرگ جهان، از جمله موزهی هنرهای زیبای بوستون، موزه ی ویکتوریا و آلبرت لندن، موزه ی لس آنجلس، موزه ی هنرهای کاربردی وین، موزه ی لوور فرانسه، موزه ی استکهلم و بسیاری از موزههای بزرگ جهان نگهداری میشوند.

#### خانوادهی محترم افضلی پور و خانوادهی فرش کرمان

فقدان مرحوم حاج احمد افضلی پور، ما را نیز اندوهگین ساخت. غفران و رحمت الهی برای آن عزیز از دست رفته و سلامتی و طول عمر باعزت برای شما از پروردگار متعال خداهانم.

خواهانیم. از طرف اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان – کمیسیون قالی و صنایع دستی